

АДЫГЭ

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжыгъэу
кыдэклы

№ 9 (22938)

2024-рэ илъэс

ШЭМБЭТ

ЩЫЛЭ МАЗЭМ и 20

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

6 +

тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихьытыу нэклубгъохэр

макъ

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

ДзэкIолIхэр фэбагъэм щыкIэхэрэп

Мыекыуапэ дэт дэплэ полигонэу «Аврора» зыфилорэм хэушъафыкыгъэ дзэ операциер зырагъэжыгъэм кыщыублагъэу Iоф ешлэ.

А. Лаутенштер

Ащ хэлэжъэрэ дзэкIолIхэм ящыкIэгъэ шьошэ ыкIи пкыгъо зэфэшъафхэр даплэм щадых.

ПстэумкIи пкыгъо зэфэшъаф 50-м еху ащ шагъэхъа-зыры. Республикэ грантэу сомэ миллионрэ мин 200-у кырахыгъэм ишъагъэкIэ ялофшIэн хэгъэхон альэкIыгъ. Мы уахътэм дэплэ полигоном проектэу «Аврора» зыфилорэм ипашэу Александр Плужниковым Iоф дешлэ. Дэплэ полигоном «Адыгэ макъэр» щылагъ, илофшIэн зэригъэлъэгъугъ.

Мы чыплэм апэрэп тызэрэ-щылагъэр, икIыгъэ илъэсми ащ илофшIэн зыщыдгъэгъозагъэу щыт. Шьугу къэдгъэкIыжын, дэплэ полигоныр зэхэзыщагъэр Мыекыуапэ щыпсэурэ гумызэгъэ бзылфыгъэу, сабыищмэ янэу, гукIэгъумрэ Iэпылэгъумрэ пстэу-ми апэ изыгъэшърэ Марина Точисская ары. Мыщ ишъхъэ-гъусэ мобилизацием хафи хэу-шъафыкыгъэ дзэ операцием зэкIом, рэхъатэу щымысэу Iэ-пылэгъу зэрафэхъуштым егупшы-сагъ.

— Сэщ фэдэ бзылфыгъэ гуфакIохэм тызэхыхи, лъэпд-хэр тхьыху, паIохэр, ныбалъэ-хэр тыдыху тыфэжыгъ. Мые-кыуапэ и Гупчэ къэлэ тхыпеджа-

от спасения вк
ищ легкой работы
вотчем
АВРОРА
большое спасибо
г. Итуршова от
Медоев
СПАСИБО
БОЛЬШОЕ
ВСЕМ ДУШЫМ
ПОРНОИ

СПАСИБО
Большое
за поддержку
Победа Судет
3 в
Налие!
В. Арсент
Спасибо за помощь
Ильин
Точиская

плэ къотэгъу кытфэхъуи, ащ тыщызэрэгъуоштыгъ. Ау тидзэ-кIолIхэр кызыкIэлъэлэхэрэми ахахъуи, тиIоф нахь зиушъом-бгъунэу хъугъэ ыкIи унэ шъхаф тыкощыжыгъ. ПаIохэр, пшьэмрэ бгъэмрэ зыгъэфабэхэрэр, ны-балъэхэр, свитерхэр, балаклав-хэр, снудхэр, щэ-гынхэр, Iашэхэр зэралъхъаштхэ Iальмэкъхэр апэ афэтыдыштыгъэх. Джи грантым кыкIэкIогъэ мылкъум ишъагъэ-кIэ тызэрэдэрэ машинки 3 ыкIи шэкI Iужьухэр зэдгъэгъотыгъэх. Арышъ, кIымэфэ лъэхъаным

ящыкIэгъэ шьуашэхэри, нэмыкI пкыгъохэри афэтыдынхэ амал тилэ хъугъэ, — кыIуагъ Ма-рина Точисская.

Дэплэ полигоном зызеушъом-бгъум, адырэ пкыгъохэм аха-гъэхъагъэ бронжилетхэр ыкIи тепловизорым щызыухъумэхэр чыхIэнхэр. Зэрыдэхэрэ машин-каIэу ащэфыгъэхэм яшъагъэкIэ адырэ пкыгъохэм язытет бэкIэ нахь дэгъу хъугъэ. ЫпэкIэ ады-щтыгъэхэр зэIуагъакIэхэмэ, хэушъафыкыгъэ дзэ операци-ем зэрэрагъашъщтыгъэм фэмы-

дэу, дзэкIолIхэм нахь ящыкIа-гъэу кызыкIэлъэлэхэрэр афагъэ-хъазырых. Адыгеим икIыгъэ дзэкъулыкыушIэхэм ямызакъоу, Урысыем ишъопырхэм зэкIэми ащыщхэр къауалIэх ыкIи ахэр къафэразэхэу мыщ чIэкIыжыых.

— Пшьэрылъ шъхъалэу зы-фэтшIыжыгъагъэр хэушъа-фыкыгъэ дзэ операцием щылэ дзэкъулыкыушIэхэм, апэрапшIэу, зэрафэгумэкIыхэрэр, зэращы-мыгъупшэхэрэр агурыдгъэIоныр ыкIи ящыкIэгъэ шьуашэхэр ежъхэмкIэ нахь гупсэфэу, шэп-хъэшIухэм атетэу афэтыдынхэр, тифэбагъэ альдыдгъэлэсыныр арыгъэ. Ар джи кыддэхъугъэу сэлъытэ, джыри тапэкIэ амалэу щылэхэр дгъэфедэхэзэ а IофшIэ-ныр лъыдгъэкIотэн гухэлъ тил, — хигъэунэфыкыгъэ Марина Точисская.

Проектэу «Аврора» зыфилорэм ипашэу Александр Плужниковым кызырIуагъэмкIэ, лъэныкыуищмэ афэгъэзагъэхэу мэлэжъэх.

— Тактическэ шьуашэхэм яушэтын, тактическэ медицинэм фегъэджэгъэнхэр, щэрыохэрэм ащызыухъумэхэрэ гъэбылфыгъэ ныбалъэхэм ягъэхъазырын ыуж тит. Ахэр дзэ часть зэфэшъаф-хэм ащытэушэтых, дзэкIолIхэм нахь тэрэзэу, гупсэфэу альы-тэхэрэр кыхэтэхых. Проектэу пхырытщыхэрэм джыри зы шIэ-хэу къахэхъошт, ау ащ ышъхъэ джыдэдэм кытхыгоштэп, — кыIуагъ Александр Плужни-ковым.

ТекIоныгъэр шIэхэу кызырэ-дахыштым, псаоу узынчэхэу яунэхэм кызырагъэзэжыштым яцыхъэ телъэу Урысыем щыпсэу-хэрэр зэкъохагъэхэу мамыр щыIакIэ тилэным фэбэнэрэ дзэ-кIолIхэм зэрафэлъэкIэу Iэпылэгъу афэхъух. Ахэм ащыщ дэплэ полигонэу «Аврора» зыфилорэр. ИлофшIэн зиублагъэм кыще-гъэжыгъэу ащ пкыгъо зэфэ-шъафэу мини 5-м еху дзэ-кыулыкыушIэхэм афарагъэшагъ.

ИШЪЫНЭ Сусан.

Адыгэ Республикэм и Лышхъхэ и Указ

Зыщышэклогэрэ
чыплэхэм, анахь лъэшэу
кыагъэгунэрэ чылопс
чыплэхэу федеральнэ
мэханэ зилэхэр хэмытхэу,
кыацаушэклогэрэм япчъагъэ
кыклогъэчыгъэнымклэ
Шапхъэу цылэхэм
зэхъоклыныгъэхэр
афэшлыгъэнхэм ехылапэ

Федеральнэ законэу N 209-р зытэтэу «Урысые Федерацием ихэбзэгъэуцугъэ заулахэм зэхъоклыныгъэхэр афэшлыгъэнхэм ехылапэ» зыфилоу 2009-рэ илээсым бэдзэогъум и 24-м кыдэклыгъэм ия 23.1-рэ статья, Урысые Федерацием чылопс къэкълуаплэхэмклэ и Министрствэ иунашъоу N 477-р зытэтэу «Шэклогымклэ Шапхъэхэр ухэсыгъэнхэм ехылапэ» зыфилоу 2010-рэ илээсым бэдзэогъум и 24-м кыдэклыгъэм атегъэпсыхъагъэу **унашъо сэшлы:**

1. Шапхъэу цылэхэм зэхъоклыныгъэхэр афэшлыгъэнхэмклэ гуадзэр нэужым аштэгъэ годзаклэм диштэу шыгъэнэу.
2. Официальнэу кызыхаутырэ мафэм кышчыублагъэу мы Указым клуачлэ илэ мэху.

**Адыгэ Республикэм и Лышхъхэу
КЪУМПЫЛ Мурат**

къ. Мыекъуапэ,
тыгъэгъазэм и 29-рэ, 2023-рэ илээс
N 170

Адыгэ Республикэм и Лышхъхэ и Указ

Адыгэ Республикэм
иунэ-коммунальнэ хъызмэт,
ипромышленнэ ыкли
инэмыкл организациехэм
газыр алэклогъэхъэгъэнымклэ
2022 — 2023-рэ
илээсхэм ателытэгъэ
республикэ программэм
зэхъоклыныгъэхэр
фэшлыгъэнхэм фэгъэхыгъ

Урысые Федерацием и Правительствэ иунашъоу N 903-р зытэтэу «Унэ-коммунальнэ хъызмэтым, промышленнэ ыкли инэмыкл организациехэм газыр алэклогъэхъэгъэнымклэ республикэ программэр зэрэзыхагъэуцорэ шыклэм ехылапэ» зыфилоу 2016-рэ илээсым лоныгъом и 10-м кыдэклыгъэм диштэу **унашъо сэшлы:**

1. Адыгэ Республикэм иунэ-коммунальнэ хъызмэт, промышленнэ ыкли инэмыкл организациехэм газыр алэклогъэхъэгъэнымклэ 2022 — 2023-рэ илээсхэм ателытэгъэ республикэ программэм гуадзэм диштэрэ зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм.

2. Официальнэу кызыхаутырэ мафэм кышчыублагъэу мы Указым клуачлэ илэ мэху.

**Адыгэ Республикэм и Лышхъхэу
КЪУМПЫЛ Мурат**

къ. Мыекъуапэ,
тыгъэгъазэм и 29-рэ, 2023-рэ илээс
N 171

Лъэпкъ проектхэр

Цыфхэм ящылэкклэ-псэуклэ

Лъэпкъ проектэу «Шынэгъончъэ ыкли шэпхъэшлэхэм адиштэрэ гъогухэр» зыфилоуэм игъэцкълэн пае гъэрэкло сомэ миллион 2200-рэ кыхагъэклы-гъагъ.

Зигугъу къэтшыгъэ лъэпкъ проектым диштэу гъогухэр апклагъэх, инфраструктурэр агъэклэжыгъ, шьолпыр гъогухэм лэрышл псэуалъэу атетхэр агъэцкълэжыгъэх, республикэм зеклогымклэ ипсэуалъэхэм яклэлэрэ гъогухэм яшлын лъагъэклогатгъ, видеоканмерэхэм яшлуагъэклэ гъогурьклогыр нахь шынэгъончъэ хъугъэ.

Гушылэм пае, шьолпыр гъогухэмклэ километрэ 82-р зэтырагъэпсыхъагъ, ипалъэм кыпэу гъогу километрэ 24,9-рэ агъэклэжыгъ. Метри 140-рэ зиклы-хъэгъэ лъэмыджхэр агъэцкълэжыгъэх. Гъогурьклогымклэ шапхъэхэр зэраукохэрэр къэзыгъэлъэгъорэ видеоконкомплекс 16 агъэуцугъ. Шьолпыр гъогухэм автомобильхэр зыщашъчырэ автоматическэ пунктитлу атырагъэуцугъ. Муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» иавтомобиль гъогу километрэ 11-рэ муниципальнэ образованиеу «Яблоновскэ къэлэ псэуплэм» иавтомобиль гъогу километри 4-рэ федеральнэ шапхъэхэм адиштэу зэтырагъэпсыхъагъэх.

Адыгэ Республикэм и Лышхъхэу Къумпыл Мурат ителеграм-канал мырэуцтэу ритхагъ: «Шэпхъэшлэхэм адиштэу гъогухэр цытынхэм тегъэпсыхъэгъэ

Адыгэавадодор

проектым ипхырышынклэ, транспорт инфраструктурэм зегъэушъомбгъугъэнымклэ УФ-м и Президентэу Владимир Путиным пшъэрлыгъэу кыгъэнэфагъэхэм ягъэцкълэнклэ федеральнэ гупчэр лэпылэгъу кызыэрэпфэхъурэм пае лъэшэу тыфэраз. Республикэм ипашэхэм социальнэ лъэныкъом, гъогу инфраструктурэм хэхъоныгъэ ягъэшлыгъэным, псэуплэ-коммунальнэ хъызмэтыр джырэ шапхъэхэм адиштэу зэтегъэпсыхъэгъэным япхыгъэ логыгъохэм сыдигъуи лъэшэу аналэ атырагъэты. Лъэпкъ проектым кызыэрэщылдытагъэу, республикэм гъогухэм ягъэцкълэжыныклэ 2024-рэ илээсым тельтыгъэу планыр непэклэ ыгъэцкълэгъах.

Гушылэм пае, гъогухэр псынклэу зэрагъэцкълэжыхэрэм ишлуагъэклэ 2023-рэ илээсым иклэхъэмклэ шьолпыр мэханэ зилэ автомобиль гъогухэм япроцент 63,8-р шэпхъэшлэхэм адиштэу зэтырагъэпсыхъагъ. Планымклэ автомобиль гъогухэм япроцент 60,1-рэ зэтырагъэпсыхъабынэу цытыгъэр.

Гъогу инфраструктурэм изытет нахьышлу зэрашлырэм даклоу гъогухэр шынэгъончъэнхэмклэ логтхъэбзэ зэфэшхъафхэри республикэм цызыэрэхъэх. Лъэпкъ проектэу «Шынэгъончъэ ыкли шэпхъэшлэхэм адиштэрэ гъогухэр» зыфилоуэм ишлуагъэклэ мы къэралыгъо пшъэрлыр республикэм цыгъэцкълэгъэ мэху.

Проектыр зэфашлыжыгъ

МКЪТУ-м ипресс-кълуыкыу

Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым проектэу «Гъэсаклогэм исыхъат» зыфилоуэм изэфэшлыжыгъын фэгъэхъыгъэ логтхъабзэ цыкълуагъ, ныбжыкылэ проектхэм я Урысые зэнэкъокъоу «Росмолодежь гранты: Микрогранты» зыфилоуэр ащ лэнылэгъу кыфэхъагъ.

Ныбжыкылэ логыгъохэмклэ Адыгэ Республикэм и Комитет итхъаматэу Сергей Галушкинымрэ Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым ныбжыкылэ политикэмклэ ипроректорэу Брантл Муратрэ шлуфэс гушылэхэмклэ логтхъабзэм хэлэжэхэрэм закыфагъэзагъ.

Проектым кыдыхэлъытагъэу студентхэм апае гъэсаклогэм ясистемэ дэгъоу зэтырагъэпсыхъагъ, апэрэ курсым кычлэхъэгъэ нэбгырэ 1100-рэ еджэным

хагъэгъозагъэх. Ахэр бакалавриатымрэ специалитетымрэ япрограммэхэмклэ факультети 10-мэ ащеджэх. Гъэсаклогэм ялофшлэн мыщ фэдэ лъэныкъохэмклэ агъэцкълэгъ: апэрэ курсым кычлэхъагъэхэр апшъэрэ еджаплэм ищылэклэ щыцшыгъэнхэр, гъэсаклогэм ясистемэ ыкли зэкълэпыклогклэ хабзэр студенческэ зыгъэлорышлэжыным хэлъхъэгъэныр, лэклэбым кыклыгъэ студентхэр джащ фэдэу апшъэрэ еджаплэм ищылэклэ хэгъэгъозэгъэнхэр, еджаплэм щеджэрэ студентхэм ашъхъэклэ хэхъоныгъэ ашлышъуным кыфэхъэгъэнхэр.

Гъэсаклогэм якорпус Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым зыцатлупшыгъэр 2022-рэ илээсыр ары. Я 2 — 6-рэ курсхэм ащеджэрэ студент нэбгырэ 16-мэ гъэсаклогэ сэнэхъатыр агъэцкълэгъ, апэрэ курсым иакадемическэ купхэм афэсакыгъэх. Илээс логшлэным зэфэхъысыжышлэхэр кыкклэпыкълуагъэх: факультети 10-мэ гъэсаклогэ 73-рэ къахэкыгъ, апэрэ курсым щеджэрэ студент 350-рэ апшъэрэ еджаплэм ило-

фыгъохэм чанэу ахагъэлэжыагъэх, 2023 — 2024-рэ илээс еджэгъум иапэрэ семестрэ апэрэ курсым щеджэхэрэм зэлукли 116-рэ адырлагъ, деканатмэ апшъэ дэлъыгъэ логфыр нахь маклэ ашлышъугъ, академическэ куп 41-рэ зэлыаубытыгъ, апэрэ курсым щеджэхэрэм ямафэхэр щытхъу пылэу рагъэклоглыгъэх, къалэм щымыщ студентхэм экскурсиехэмрэ зэхэт зэлуклэхэмрэ афызэхъагъэх.

Ахэм афэшхъафэу, форумхэм ыкли логтхъабзэхэм гъэсаклогэм якорпус хэлэжыагъ, шьолпыр форумэу «О уиклогъу» зыфилоуэр ахэм ащыц, студент 900 ащ кыкырагъэубытагъ. Джащ фэдэу гъэсаклогэм апэрэ сессием студентхэр фэгъэхъазырыгъэх.

Апэрэ илээсым гъэсаклогэм якорпус МКЪТУ-м логф зэрэцишлагъэм кыгъэлэгъуагъ системэм мэханэ зэрилэр, политическэ зыпкытыныгъэ зыщыщымылэ уахътэм ныбжыкылэхэмклэ лэпылэгъушлоу ар зэрэхъурэр, ящылэклэгъэ шыпкыгъэу зэрэщытыр.

Шуклэ игугъу ашы

«Цыф шыпкъ» алоу бэрэ зэхэтэхы. Цыфхэм апае лофышхо зышлагъэр ыкӀи зышлэрэр, зэфагъэр ыкӀи шлур зыгъогогъур ары ар зыфалорэр.

Іанатлэу ылыгъым емылтытыгъэу, къулыкъушлэ пэпчӀ ипшӀэрылхэр щытху хэлъэу ыгъэцӀкӀэнхэ фае. Уголовнэ-гъэцӀкӀэ системэм иветеранэу, бзэджашлэхэм пшӀэдэкӀыжӀ ягъэхыгъэнымкӀэ федеральнэ къулыкъум и ГъэларышлӀлэу Адыгэ Республикэм щылэм и Общественнэ совет итхьаматэу, полковникэу Владимир Аведовым ежӀ ипӀэшагъэу, милицием иполковникэу ХьутыжӀ Азмэт ыгу къегъэкӀыжӀы.

Щыф шыпкъ

Синасып къыхыи, зыфӀдэ щымылэ цыф шлагъоу, цыф къызэрыкӀоу, милицием иполковникэу ХьутыжӀ Азмэт лоф дэслӀнэу хуӀгъэ. Зэфагъэ хэлъэу къулыкъушлэ пэпчӀ лытӀныгъэ зэрэфишлӀщыгъэм, ошӀ-дэмышлӀ лофхэр къэхъумэ, рӀхъатныгъэ къызэрэзхигъафӀщыгъэм яхъатыркӀэ агъӀлӀплӀэрэ ыкӀи щысӀтэхыплӀэу щыт пӀӀӀхэм ащыщыгъ.

Азмэт КъэншӀао ыкӀор 1930-рэ илӀэсым мӀкъуогъум и 5-м ТеуцожӀ районым итыгъэ къуаджэу Ленинхъаблэ къыщыхуӀгъ. ЩынӀгъончӀэнымкӀэ къулыкъум, хӀгъӀгъу кӀоцӀ къулыкъум ащылӀжъагъ.

СССР-м щынӀгъончӀэнымкӀэ федеральнэ Министерствэм епхыгъэу Харьков дӀт оперативнэ еджаплӀэр, СССР-м хӀгъӀгъу кӀоцӀ лофхэмкӀэ и АпшӀэрэ еджаплӀэ къыухыгъэх. ХӀгъӀгъу кӀоцӀ къулыкъум уголовнэ лытхъуным иоперуполномоченнэу ригъажӀы, Краснодар краим хӀхъэрэ Адыгэ автоном хӀкум оперативнэ лофшӀӀнымкӀэ хӀгъӀгъу кӀоцӀ къулыкъум ипӀӀӀ игуадзэу лоф ышлагъ, мы Іанатлэм лутызэ 1986-рэ илӀэсым пенсием кӀуагъэ. НепӀ ар хӀгъӀгъу кӀоцӀ къулыкъум ыкӀи къулыкъум идзӀхэм яветеранхэм я Адыгэ республикэ общественнэ организации и Совет ипӀӀ.

ЗигъепсӀфынэу зӀтӀысыжӀыи Азмэт КъэншӀао ыкӀом ренэу зылӀзгъаӀӀщыгъ, зыфӀдэ сыримыхыплӀгъэ цыф къызэрыкӀом ыкӀи пӀӀӀ дӀгъум удӀгъу-щылӀ хъумэ, гуахъо хӀогъуатӀ. ТӀ, ащ ыплӀгъэхэм, щысӀтэхыплӀэу тӀлагъэр непӀ къызнӀсыгъэм тшыгъупшӀэрӀп.

АР-м хӀгъӀгъу кӀоцӀ лофхэмкӀэ и Министерствэ изаслуженнэ лофышлӀэу, полковникэу МамыекӀо Кимэ гуфӀбӀныгъэхшӀо хӀлӀӀэу къулыкъу зыщыхыгъэ лӀӀхъаныр ыгу къегъэкӀыжӀы.

— А лӀӀхъаным полковникэу

ХьутыжӀ Азмэт КъэншӀао ыкӀор сипӀӀӀ лоф сшлагъэ. Ащ гъӀшӀуабзӀкӀэ «наш дед» етӀло, милицием илофышлӀхэр зӀкӀӀ джары Азмэт КъэншӀао ыкӀом зӀреджӀщыгъэхэр. КъулыкъушлӀхэм полковникэу ХьутыжӀым доклад фашӀнэу ыдӀжӀ кӀохэ зыхъукӀэ, «мӀхъанэ зилӀ лоф зӀхӀсфынэу дед дӀжӀ сӀкӀо» алощыгъ, — ыгу къӀкӀыжӀы МамыекӀо Кимэ.

— ШӀхъӀкӀӀфӀшхо зӀрӀфашӀырэм ар ишыхъатыгъ. ИпӀӀӀ, полковникэу ХьутыжӀым фӀдӀ ху шлоигъоу МамыекӀо Кимэ щысӀ ащ тырихыщыгъ. ПӀӀӀ «дедым» ылорэм тетӀэу ыкӀи шӀн гъӀтӀлыгъгъэ илӀӀ зӀрӀщытыгъэр милиционерӀу МамыекӀом къыщигъӀӀгъуагъ

къыдӀхъугъэр зӀкӀӀ ХьутыжӀ Азмэт ишӀушлагъ.

ЕжӀ Азмэт КъэншӀао ыкӀор ыгъӀсагъэхӀӀ, хӀгъӀгъу кӀоцӀ къулыкъум лоф щызышлӀхӀӀ, гъӀхъагъэхэр зышлыгъэхэм лӀӀӀӀ арыгъушхӀщыгъ. Милицием ирядовоеу ригъажӀы, полковникэу, ТеуцожӀ районым имилицие ипӀӀӀ лоф ышлагъ. Адыгеим имызакъоу, Краснодар краим ІанатлӀшхӀхэр ащылӀгыгъ.

Милицием игенерал-лейтенантхӀӀ Евгений Полуниным, Михаил КрапивнӀм, АдыгеимкӀэ хӀгъӀгъу кӀоцӀ къулыкъум и ГъэларышлӀлӀ ипӀӀӀщыгъӀӀ Александр ПоддубнӀм, нӀмыкӀыбӀхӀми ХьутыжӀ Азмэт лӀытӀныгъэхшӀо къыфашӀыщыгъ.

НӀмыкӀ шӀольырхӀми ащ игугъу дахӀкӀӀ ащашӀы.

— ИлӀӀӀ бӀкӀаерӀ Краснодар краим имилицие лоф щысшлагъ ыкӀи Адыгеим имилицие иоперативнӀ аппарат ипӀӀӀ лоф зышлӀгъӀ ХьутыжӀ Азмэт КъэншӀао ыкӀом икӀӀбар дӀгъоу сыщыгъуазӀӀу щытыгъ. Арыти, бӀрӀ семыгупшысӀӀу Краснодар сыкӀыкӀи лофшӀӀлӀкӀӀ Адыгеим сыкӀӀӀуагъ. Мыщ фӀдӀ офицер сипӀӀӀ лоф сшӀӀнӀр сӀркӀӀ насыплӀгъӀу щытыгъ, — къыуагъ милицием иполковникэу Анатолий Боковом.

Мы лӀӀхъаным Азмэт КъэншӀао ыкӀор пенсием щылӀ нахъмышлӀми, Адыгеим иполицие иветеранхэм яорганизацие пӀӀӀныгъэ дӀзӀрехъӀ. Сыдигъуи зӀрӀщытыгъэм фӀдӀӀу непӀи къулыкъушлӀхэм ыкӀи ветеранхэм Азмэт зыкӀыфагъӀӀӀ, упчӀӀжӀӀгъу ашӀы. ЕжӀыри игуӀӀӀу ІӀпылӀгъу зӀрафӀхъушӀтым пылӀ, джӀуапынчӀӀӀу зыпарӀи къыгъанӀрӀп.

Полковникэу ХьутыжӀ Азмэт КъэншӀао ыкӀом шлур ыкӀи шыпкъагъэр игъогъуэхӀӀу ХӀгъӀгъум къулыкъур фехъы, шӀхъӀкӀӀфӀныгъэр къылӀжъыгъ. ИкӀӀӀрыкӀӀу къулыкъум лоф щысшӀӀнӀӀӀ хуӀгагъӀӀӀм, милицием иполковникэу ХьутыжӀ Азмэт сипӀӀӀӀӀу сыфӀӀӀгъ.

Урысыем иуголовнӀ лӀы-хъун системӀ илофышлӀ гъӀшӀуагъӀӀу, СССР-м и МВД изаслуженнӀ лофышлӀӀу, хӀгъӀгъу кӀоцӀ къулыкъум иполковникэу отставкӀм щылӀ Владимир АВЕДОВЫР.

СурӀтыр: «Адыгэ макъэм» ихъарзынӀӀ.

ДунаимкӀэ еджӀӀӀ анахъыжӀыым зыщаушӀӀтын алӀӀӀышӀт

ЗӀрӀзӀдӀӀӀжӀӀтхэмкӀэ лӀӀныкӀуиш зӀзӀгъыныгъэм МыекӀопӀэ кӀӀралыгъо технологическӀэ университетыр дыкӀӀтхагъ Санкт-Петербург кӀӀралыгъо педиатрическӀэ медицинӀэ университетым.

Ащ фӀгъӀхъыгъэ тхылӀым алапӀхэр кӀадзагъэх кӀӀралыгъо педиатрическӀэ медицинӀэ университетым иректорӀу Дмитрий Ивановым, псауныгъэр къӀуухъмӀгъэнымкӀэ Адыгэ Республикэм иминистрӀу МӀрӀтыкӀо Рустем ыкӀи МКӀТУ-м иректорӀу КъуижӀ СаидӀ.

ЗӀзӀгъыныгъэм къыдӀельтӀ Адыгеим пае лофышлӀхэр гъӀхъазырыгъӀнхэр, Санкт-Петербург кӀӀралыгъо педиатрическӀэ медицинӀэ университетым ишӀӀныгъӀӀӀжӀ-кӀӀӀӀӀгъӀӀӀжӀ куп МКӀТУ-м и Медицинститут илофшӀӀн кыыгъӀӀӀжӀӀгъӀӀнӀр. Документым джӀӀ фӀдӀӀу зӀрӀратхагъӀмкӀӀ, МКӀТУ-м педиатриемкӀӀ ифакультет истудентхэм

педиатрие ІӀзӀплӀӀу Санкт-Петербург педиатрическӀэ университетым хахъӀрэм зыщаушӀӀтын алӀӀӀышӀт. Ащ ишӀуагъӀкӀӀ сӀнӀхъатыр зӀзӀгъӀгъӀӀӀӀрӀмӀ ашӀӀӀрӀ технологиӀеу ыкӀи непӀрӀэ медицинӀэ шӀӀхъӀшӀлӀхӀӀу педиатрием илӀӀхэр зӀрагъӀшӀӀщыгъ.

Санкт-Петербург кӀӀралыгъо педиатрическӀэ медицинӀэ университетыр загъӀпсыгъэр илӀӀӀ 99-рӀ зыщыхъугъэ мафӀхэм атефӀу зӀзӀгъыныгъэм кӀӀтхагъӀх. ЗӀрӀзӀдӀӀӀжӀӀхӀрэм ыкӀи ІӀпылӀгъу къӀӀзӀрафӀхъурӀм пае КъуижӀ СаидӀ университетым иректор «тхъауегъӀпсӀу» рилӀуагъ, ашӀӀӀрӀ еджаплӀӀм щылажӀӀхӀрӀм ямӀӀӀӀкӀӀӀ афӀгъушӀуагъ.

ПедиатриемкӀӀ университетыр — дунаимкӀӀ апшӀӀрӀэ педиатрие еджӀӀӀӀ анахъыжӀӀу щыт. Ащ чӀӀс студентхӀмрӀӀ кӀӀӀӀӀгъӀӀдӀжӀӀмрӀ урысые ыкӀи дунӀӀ зӀнӀкӀӀӀкӀӀхӀм ялауреатых, премиӀхэр къафагъӀшӀошагъӀх.

КӀӀӀӀӀкӀӀу клиническӀэ сымӀдӀжӀӀӀу Санкт-Петербург кӀӀралыгъо педиатрическӀэ медицинӀэ университетым хахъӀрӀр федеральнӀэ медицинӀэ лофшӀӀлӀӀу игъӀӀӀӀӀгъӀӀ шӀӀныгъэ лӀӀӀпсӀ зилӀӀу гъӀпсы-

гъӀ. СымӀдӀжӀӀым щылӀӀжӀӀрӀӀ врачхэм технологиякӀӀхэр ялофшӀӀн хагъӀхӀх. АпшӀӀрӀ еджаплӀӀм кафедрӀ 60, отделӀнӀе 50 хӀт. ГъӀ кӀӀс ащ щылажӀӀхӀрӀм операцие мин 15 ашӀы.

Лэужык-лэхэр агъэхъазырых

Адыгеим имэшлогъэк-кыгъэнэжынын кылыкы иныбжык-лэхэр хэшыпыкыгъа куп илэс зэк-лэлык-лэхэм Кыблэ федеральнэ шольпырымк-лэ анахь дэгъухэм ясатырэ хэт.

Фэшхъаф шольпырхэм ягъ-пшагъэмэ, республикэм икуп ныбжык-лэхэр, 2013-рэ илэсым зэхашагъ. Ары нахь мышлэми, кыгъэлэжынышлэхэр илэх: зэнэкъокыу пэпчъ хагъэуныфыкырэ чыплэхэм ащыщ кы-мышхъу кыгъэзэжырэп.

— Урысыем инэмык-лэ шольпырхэм мыш фэдэ купхэр зылэхэр илэхэпш пчъагъэ хыгъэ. Ахэм ягъэпшагъэмэ, тэ бэшлагъэп а лъэныкыом тызидэлажырэп, ушхъагъури кыло-гуай. Ау кыххэзгъэщы сшюигъу, игъо дэдэу тилэ хыгъэ, сыда плэмэ непэ лэф зыдатшлэрэ ныбжык-лэхэр тисэнэхъат ине-ушырэ маф. Мыбэми, кылыкыу шылажы зышюигъохъу, зиму-радхэр ащ езыпхыхэр цы-кыххэз кыххэтэгъэщы. Лыгъэр зыфэдэр, ащ игъэк-лэсэжынын мэшлогъэк-лэсэр зэрэк-лэлэн фаер ятэгъэлэгъу, фэтэгъасэх, — кыддэгъошагъ Адыгеим имэшлогъэк-лэсэ-кыгъэнэжынын кы-лыкыу иныбжык-лэхэр хэшыпыкыгъа куп итренерэу, АР-м ошлэ-дэ-мышлэ лэфхэмк-лэ и Гъэлорышлэ-плэ мэшлогъэк-лэсэ кылыкыу ык-ли кыгъэнэжынын лэфхэр зы-шюхыгъэнэхэмк-лэ отделым ипашэ игуадзэу Хъуадэк-лэсэ Налбый.

Пстэумк-ли, Адыгеим имэшлогъэк-лэсэ-кыгъэнэжынын кы-лыкыу иныбжык-лэхэр хэшыпыкыгъа куп нэбгырэ 17-р хэт, аныбжы илэсэи 8-м кыщегъэжыагъэу

18-м нэсы. Ащыщхэр еджаплэм члэсых, языхэр апшээрэ еджа-плэм, колледжхэм сэнэхъатхэр ащызэрагъэгъотых. Еджэным кыелыжырэ уахтэр кыдых-лытагъэу тхымафэм щэгъого-гъо ахэм гъэхъазырыхэр ялэх. лэфшлэным изэфэхысыжыхэр зэнэкъокыу кыащэлэгъо.

— Кыблэ федеральнэ шольпырымк-лэ зэнэкъокыу ренэу я 2-рэ, я 3-рэ чыплэхэр кыа-щитэхы, апэрэ тымышушунэуи щытэп, ау нэбгырэ пчъагъэмк-лэ тыкыкырэп, 17-р мэк-лэлэ. Кыт-факлорэр нахъыбагъэмэ, ти-амалхэри нахь иныщтыгъэх. Районхэми тащылэжыагъэмэ дэгъугъэ, ау зэпыфэгорэп. Джы-рэк-лэ кытфаклорэ к-лэлэц-лыкыхэр Мыекъуапэрэ ащ кыпэлэу-лэ псэуплэхэмрэ кыарэк-лэх. Шып-кыэ, тилофшлэнк-лэ дэгъэзыгъэ горэхэри тэри тилэх, етлани гъэхъазырын лэфшлэнымк-лэ икыоу тызэтэгъэпсыхыагъэп. Ау щыклагъэмэ ядэгъэзыжынын ты-дэлажыэ, — кыелэ Хъуадэк-лэсэ Налбый.

Агу римыхымы, ныбжык-лэхэр ебгъэзынхэ плэкыштытэп. Зыуж итхэр ашлогъэшлэгъоны-нымк-лэ, ежъ Налбый тренерыш, бэу елытыгъэу кыххэгъэщы. Ащ кыххэк-лэу гъэхъазырынхэм ренэу к-лэ горэ ахегъахъо. Ялэгъум фэдэу адэгъушылэ, кыщымы-щынэнхэм, цыхъэ кыфашыным тырегъэгъушлэхъэх, емызэщынхэм

ыналэ тырегъэты. Ежъ ычыл-плэ иуцощтхэр зэригъэхъазырхэр кыгыруилоу, ыпсэ хилхъэзэ адэлажыэ. Ныбжык-лэхэм мэшлогъэк-лэсэным зыфагъэсэрэ кы-дыерэп, ащ даклоу япсауныгы апсыхъэ. Ау ащи изакъоп. Ыуж-к-лэ сэнэхъатым зыщылэныгъэ езыпхы зышюигъохэр кыахэк-лэхэмэ, купым зэрэхэтхэр кыа-шхъэпэжы. Ошлэ-дэмышлэ лэфхэмк-лэ апшээрэ еджаплэм члэхъанхэмк-ли яшлуагъэ кыкы. Мары илэс пчъагъэрэ купым зыщызыгъэсэгъэ нэбгырит-лэу Ивановскэ ык-ли Екатеринбург адэт академиехэм ачлэхъагъэхъу непэ ащеджэх. Сэнэхъатыр зэ-рагъэгъотымэ кыагъэзэжыныш, лэфшлэныр Адыгеим щылажы-к-лэтэнэу яжэх.

Ежъ Хъуадэк-лэсэ Налбый спор-тым кыххэк-ли ошлэ-дэмышлэ лэфхэмк-лэ Гъэлорышлэплэм лэф шилэнэу хыгъэ. Ицлыкыугом мыш фэдэ купхэр, егъэдженхэр зэрэхъамыштыгъэр ыгу кыо. Ежъ иныбжык-лэгуам ащ икыбар кыафэзылотэштхэр, фэзыгъэс-щтхэр щылажыагъэ нахъыжыу мэшлогъэк-лэсэ сэнэхъатым кы-факлоштыгъэу елытэ. Непэ Налбый ныбжык-лэхэр зэригъа-сэхэрэм даклоу илофшлэн шхъалэ егъэцак-лэ — машом зыкышта-гъэмэ, купым хэтэу дэк-ли, егъэ-кыласэ.

— Машлор щынагъо, ау сэ сигъащтэрэп, ары паклош, ащ

сытеклон зэрэслэкырэм тхыагъо хэсэгъуатэ. Зыгорэ кызэрэбгъэ-нэжырэм уимыгъэгъухомэ, ушымылажыэмэ нахъышлу. Укыэштэнэу уахтэ уилэрэп, ащ уегупшысэрэп. Ар сэ силогшлэ-нэу згъэцэк-лэн фаер ары. Етлэнэ шлуагъэ кызэрэпхырэп пшлэ зыхык-лэ, ары паклош, зыгорэм ищылэныгъэ кыбгъэнэжыныгъэ зыхык-лэ — джары шхъалэр. Ары к-лэлэц-лыкыхэм анэгъэ-сынэу зыуж ситыри, сыдэлажы-рэри, — кыддэгъуашэ Хъуадэк-лэсэ Налбый.

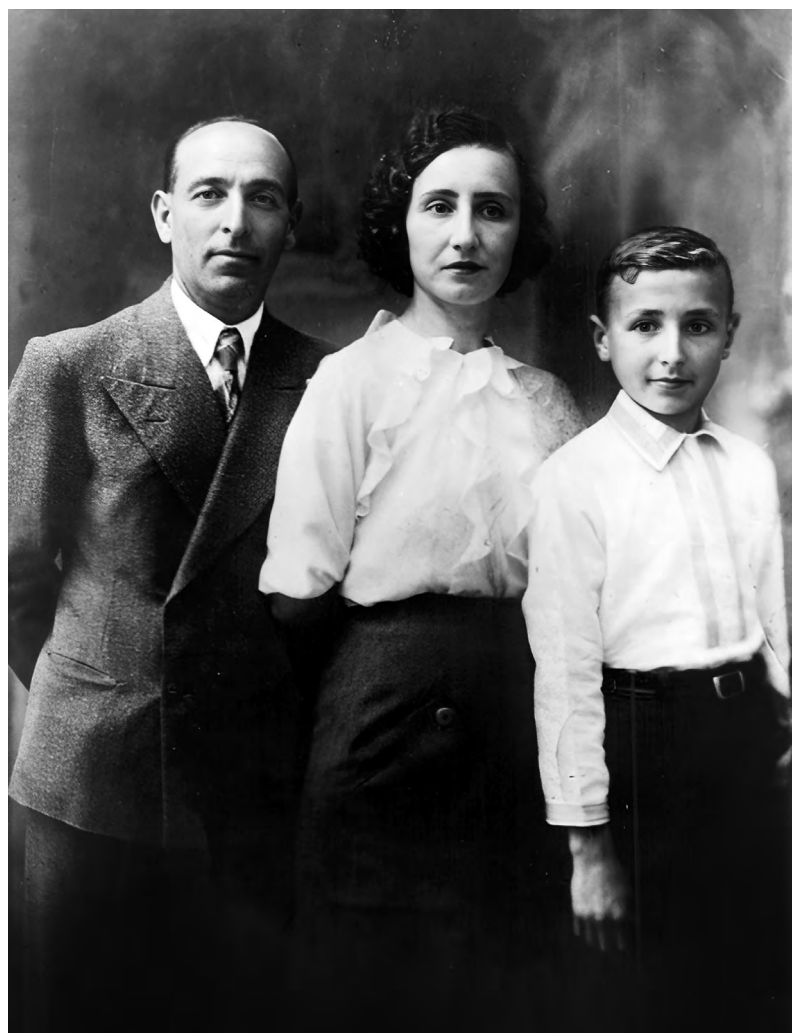
Налбый ныбжык-лэхэрэ зыкыохэр арэп ыгъэхъазырхэрэрэ, мэшлогъэк-лэсэ кылыкыу лэф шы-зышлэрэ ныбжык-лэхэри кыз-гъегъэгъоуцэхъэ, купым игъэхъа-зырынк-лэ зыдегъэлажыэх. Ежым лэфшлэныр ыгъэт-лэлымэ, ар лызыгъэк-лэотэштхэр зэрэщылэн-хэ фаер джы кыщегъэжыагъэу егъэгумэк-ли. Сыд фэдэ сэнэхъат-к-ли лэужык-лэхэр кыбгъэнэжы-Налбый лэф шхъалэу елытэ.

АНЦОКЪО Ирин.

Сурэтыр: Хъуадэк-лэсэ Налбый ихъарзынэщ.

Хэти ащыгъупшагъэп, сыди ащыгъупшагъэп

Лыхъужъхэр сыдигъуи кыытхэтых

«Адыгмак» ихъарзынэщ

Зынахь лъап-лэ хэтэрэ цыф лэпкык-ли щымылэр мамырныгъэ-тынчыныгъэр ары. Ар дэгъоу кыушыхъатыгъ Хэгъэгъу зэошхоу 1941 – 1945-рэ илэсхэм тичыгу, тикъэралыгъо щыхъушлагъэм. Кыныбэ, хъазабышхо ащэчыгъ советскэ цыфхэм, ау сыд зэхъуи я Хэгъэгъу, ячлыгу фэшпыкыагъэх. Псэр атызэ, напэр ащэфыгъ.

Пыир машлэ тикъэралыгъо-шхо кызек-лэу, ти Хэгъэгъу кызебанэм, советскэ цыфхэр — ини, цыкыуи — зыч-зыпчэ-гъоу зэкъоуцагъэх, ялыгъэ, яхэгъэгъу шлулэгъу гъуэнчъагъ. Ащк-лэ щысэ бэдэд кыпхынын плэкыштытэ. Фашистхэр тичыгу кыбанэхэ, Адыгеир за-штэгъэгъэ охтэ к-лэкым кы-гъэнэфагъ тичыфхэр аукоды-еу ипкыкынынхэу зэрэщымытхэр. Инхэм афэдэ кыабзэу Адыгеим ик-лэлэц-лыкыхэри, анахъэу Мые-кыопэ районым ык-ли Мыекъуапэ яеджак-лэхэр, псэемыблэжы-гъэх. Илэсэи 9 нахь зымыныбжы-хэри ахэм ахэтыгъэх. Лыхъужъ цыкыушхэм ацлэхэр непи тыгъу-пшагъэхэп.

Пионер-лыхъужыу Жэня Поповыр щеджагъ Мыекыопэ классий еджаплэгъэу джы лицееу N 8-м. Хэгъэгъу зэошхор кы-зежыэм, ащ классэи 6-р дэгъу дэдэу кыуухыгъэ кыодыагъ.

Фашист хъунк-лэхэр тикъалэ кызек-лэхэм, Жэне гупсэфыгъо илэжыгъэп, ежъ фэлэкыштым-к-лэ пным иягъэ ригъэкынын, тидзэк-лэлэхэм лэпылэгъу афэ-хъуныр гухэлэ зыфишлыжы-гъагъ. Джашыгъум щынэр зы-щыщыр ымышлэу, Жэня цыкыу етлупшыгъэу гъучл лэныстэшхо-к-лэ телефон гъучлычхэр тыдэ-к-ли щызэпибзыкыштыгъэх. Апэм илофхэр дэхэк-лаеу к-лэкыгъэх, ау гитлеровцэхэм хъурэм псын-к-лэу гу лъагъ, фашистхэр ашлэ икыгъэу ар зышлэрэм лыхъу-щтыгъэх. Тыгъэгъазэм и 19-м, 1942-рэ илэсым к-лэлэц-лыкыу алэк-лэфагъ. Ар фашистхэм хык-лэцэу «Мыекъуапэ» ичлыунэ цыф ымышлэу чладзэгъ, жъа-лымыгъабэ дызэрэхъагъ, ыпсэ рагъэджэгъуыгъ, ау, цыкыу-гъэми, зы гуцылэ кыафилуагъэп. Джашыгъум Жэня Поповыр хылызэсэ машинэу шхъа-рыхон зилэм радзи, Мыекыуа-

пэ икыкыплэ лэныкыо ашагъ ык-ли Мыекыопэ дубзаводым пэмычыжыу, зы гуцылэ закыо кыафэзымылогъэ пионер-лыхъу-жыыр щылэ мазэм и 17-м (ежъ кызыхъугъэ мэфэ шыпкыэм), 1943-рэ илэсым щаукыгъ, илэсэ 14 ыныбжыгъ.

Мы мафэм Мыекъуапэ или-цеу N 8-м Жэня Поповым — пионер-лыхъужыым ыцлэк-лэ, зэрэхабзэу, шлэжъ линейкэшо щылагъ, еджаплэм ик-лэлэгъа-джэхэм, ипашэ зэрэклагъэтхы-гъэмк-лэ, блэкыгъэ чыжыэм илыгъэ-шлушлагъэу, яеджэ-к-ло цыкыушхэу Жэня Поповым илы-гъэк-лэ лэужхэр аплух, алэжыкы, гъогу зафэ тырацэх.

Уахтэр кыуцуи зэплэк-ли имылу мацъэ. Жэня Поповыр кызыхъугъэр мыгъэ илэсэ 95-рэ хыгъэ.

Лыхъужыхэр лэхэрэп, ахэр сыдигъуи кыытхэтых.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Ипшэрылхэр Лэныкьорыгъазэхэп

Адыгэ Республикэм и Лыкьло гъэорышлэлэу Урысые Федерацием и Президент дэжэ шылэм илэс пчъагъэ хуэгъу ипшэрылхэр зэрифэшъуашэу егъэцэкхэ. Адыгеим икыхэу лэф зэфэшъафхэм япхыгъэу Урысыем икьэлэ шхьалэ клохэрэм ащыщыбэ ащ кьеуаллэ. Гъэорышлэлэм ипацэ ипшэрылхэр зыгъэцэкхэрэ Фатима Романовам бэмышлэу гушылэгъу тыфэхугъ. 2023-рэ илэсым лэф зэрашлагъэр ыкьи илэсыкьлэм пшэрылхэу зыфагъэуцужьхэрэр ащ кьытфилотагъэх.

— Илэсым кьыклоцл лэныкьэ зэфэшъафхэмкьлэ пшэрылхэу кьытфагъэуцужэр зэкьлэ дгъэцэклагъэ. Ынэрэ илэсхэм афэдэу анахь тыналэ зытетегъэр республикэм ифедэхэр гъэцэкькьло ыкьи хэбзэгъэуцу федеральнэ кьулыкьухэм кьащыдгъэлэгъоныр, шьолъырхэм зэпхыныгъэу адытилэм зегъэушъомбгъугъэныр, инвестицие тедзэхэр Адыгеим кьыхалхьанхэр, социальнэ-культурнэ амалэу республикэм лэкьлэхэр лыгъэкьотэгъэнхэмкьлэ общественнэ мэхьанэ зилэ лэфшлэнхэр зэхэтицэнхэр ары, — ело Фатима Романовам.

Адыгеим щыщхэу Москва щеджэрэ студентхэм амалэу щылэмкьлэ лэпылэгъу афэхъух, ясэнэхьаткьлэ практикэ зыщыхьыщтыр кьафэгъотыгъэнымкьлэ, мастер-классхэр зэхэщэгъэнымкьлэ яшлуагъэ бэрэ арагъэкьы. Хабзэ зэрэхъугъэу, ныбжьыкьлэхэм яэстетическэ ыкьи патри-

отическэ плуныгъэ епхыгъэ лэфшлэнхэр ренэу ретэгъэкьокьых.

— Ныбжьыкьлэ чанхэр тилэх, гухэлэ гъэшлэгъонхэр зыдалыгъ, ахэр щылэныгъэм цыпхырацынымкьлэ амалэу щылэмкьлэ лэпылэгъу тафэхъу. Адыгеим и студентхэм я Ассоциациеу ти Лыкьло гъэорышлэлэ цызэхэцагъэм Урысыем икьэлэ шхьалэ

щеджэрэ ныбжьыкьлэхэр зэфэцэх, ныбджэгъуныгъэ азыфагу илэ. Зэхэхьэ гъэшлэгъонхэр ахэм ашлых, адыгэ культурэм, адыгэ шэн-хабзэхэм афэгъэхьыгъэу лэфшлэнышхо зэшлуахы. Адыгеим и мызакъоу, ткъош Къэбэртэе-Бэлъкъар ыкьи Къэрэцъе-Щэрджэс республикэхэм ащыщ ныб-

жьыкьлэхэри, ежэ Москва дэхэри зэхэхьэхэм кьа-кьуаллэх, — ело тигушылэгъу.

Гъэорышлэлэм проект зэмплэужыгъохэр зэшлуехых, социальнэ ыкьи культурнэ мэхьанэ ахэм ял. Илэс заулэ хуэгъу адыгабзэм ыкьи кьэбэртэабзэм язэгъэшлэнкьлэ курсхэр мыщ цызэхэцэх. Адыгабзэр икьу фэдизэу зымышлэхэрэр ахэм кьа-кьуаллэх, тхьамафэм щэгъогъо егъэдженхэр афызэхэцэх. Къэлогъэн фэе аужырэ илэсхэм Адыгеим щыщхэу Москва щеджэнэу клохэрэм зэхалшлэу зэрэхэхъуагъэр, апшэрэ еджэплэ анахь дэгъухэм ахэр ачлахьэх, сэнэхьат зэфэшъафхэр зэрагъэгъотых.

Джащ фэдэу шьолъыр общественнэ организациехэм Лыкьло гъэорышлэлэр чанэу адэлажэ. Советскэ Союзым и Лыхъужхэм афэгъэхьыгъэ социальнэ мэхьанэ зилэ проектхэм, Текьоньгъэм и Мафэ фэгъэхьыгъэ мэфэкьлэ зэхэхьэхэм ыкьи нэмыкьлэхэм чанэу ахэлажэх. Ащ нэмыкьлэхэм концертхэм, фестивалхэм, литературнэ пчыхьэ-зэхэхьэхэм, кьэгъэлэгъонхэм язэхэщэнкьлэ лэпылэгъу афэхъух.

Гъэрэкьло мэхьанэшхо зилэ лэфтхьэбзэ пчъагъэмэ ахэлажэагъэх. Ахэм ащыщ Москвскэ кьэралыгъо консерваториеу П. И. Чайковскэм ыцэкьлэ щытым хэт залэу Рахманиновым ыцлэ зыхьырым мэкьуогъум и 30-м щыкьлогъэ культурнэ проектэу «Этно и классика» зыфилорэм илэтегъэуцо. Адыгэ Республикэм и Лыкьло гъэорышлэлэрэ Хакасием иемерэ ащ клэщакьло фэхъугъэх. Москва лэпкь по-

литикэмкьлэ ыкьи шьолъыр зэпхыныгъэхэмкьлэ и Департамент лэпылэгъу кьафэхъугъ. Адыгэ Республикэм ыкьи Республикэу Хакасием культурнэ ыкьи туристическэ байныгъэу ялэхэр лэфтхьабзэм кьэклоплагъэхэм арагъэлэгъугъ.

Дунэе кьэгъэлэгъон-форумэу «Урысыер» зыфилорэр зыкьыныгъэм и Мафэ ехъуллэу Москва кьыщызэлухыгъагъ, мэзихрэ ащ лэф ышлэшт. Урысые Федерацием и субъектхэр зэкьлэ мыщ кьыщэгъэлэгъо, корпорацие анахь инхэр, федеральнэ структурэхэр, общественнэ организациехэр хэлажэх. Адыгеим ыгъэпсыгъэ чыплэр пстэуми ашлогъэшлэгъон, цыф кьуаллэу щыт. Ащ игъэхьа-зырын республикэ Зэхэщакьло комитетым хэтэу Лыкьло гъэорышлэлэр дэлэжэагъ.

Адыгэ Республикэм и Лыкьло гъэорышлэлэу Урысые Федерацием и Президент дэжэ шылэм илэсыр зэрифэшъуашэу ыгъэкьотэжыгъ, рахъухьагъэр зэкьлэ кьадэхъугъ. Мы кьыхьэгъэ илэсым ялэфшлэн хэхьоныгъэхэр езыгъэшлэшт гухэлъыкьлэхэр бэу ялэх. АР-м и Лышхьэу Къумпыл Мурат, АР-м и министрэхэм я Кабинет кьагъэуцурэ пшэрылхэр агъэцэкьэщтых. Ылшэ-кьлэ зигугъу кьэатшылгъэ лэфшлэнхэм ямызакъоу, Лыкьло гъэорышлэлэм Адыгэ Республикэм и культурэ зэпхьэгъэшлэгъэнымкьлэ лэфышхо ешлэ.

— Кьытэуаллэхэрэм зэкьлэми амал зэрэтилэу лэпылэгъу тафэхъу. Республикэм кьыкьыхэрэм ащыщыбэм мыр яатло-нэрэ унэу щыт. 1999-рэ илэсым Москва апэрэу сыкьызыдахьэм мыщ сы-кьэкьогъагъ, ау сыкьы-члэхьанэу синасын кьыхьыгъагъэп. Ар сыгу кьинэжыгъ, шлоигъоныгъэ зилэу кьэблагъэхэрэм зэкьлэми тилчэхэр афы-зэлухыгъэх, клэлэеджа-кьохэри кьытфацэу, экскурсие ядгъэшлэу бэрэ кьыхьэкьы. Джащ фэдэу зыныбжэ имыкьугъэхэм ялэзэнхэу Москва кьызы-кьохэкьлэ, лэпылэгъу тафэхъу. АР-м и Лышхьэу Къумпыл Мурат мы лэныкьом лэзэшэу ыналэ тет, — ело Фатима Романовам.

Адыгэ Республикэм и Лыкьло гъэорышлэлэу Урысые Федерацием и Президент дэжэ шылэм илэфшлэн ыпэкьлэ лыгъэкьотэшт, республикэм ыцлэ дахэкьлэ аригъэлошт.

ДЕЛЭКЪО Анет.

Сурэтхэр: Ф. Романовам ихъарзынэщ.

Адыгэ тхаклохэу шылэ мазэм къэхъугъэхэр

Убзэ, уилитературэ, лъэпкъ шэн-хабзэхэр зэгъашлэх

ЦЭЙ Ибрахым

Зышхъэ зылытэжырэ нэбгырэ пэпчъ мы лъэныкъомкӀэ гъэзагъэу лӀофышхо зыдешлэжы. Непэ тигуапэу зыцӀэ къетлоштхэр адыгэ тхаклохэу лъэпкъ литературэм, культурэм зилахышлу хэхагъэхэр ары.

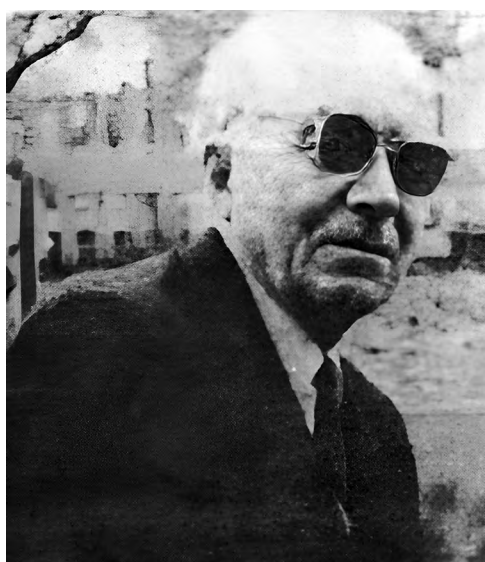
Цэй Ибрахымэ ШӀалихъэ ыкӀор Тэхутэмыкъое районым ит къуаджэу Шынджые шылэ мазэм и 11-м, 1890-рэ илӀэсым къыщыхугъ. ИлӀэси 9 ыныбжъ охъуфэ яунэ исэу еджэным кӀэлэ-егъаджэхэм ар фагъэхъазырыгъ, ащ ыужым Екатеринодар дэт илӀэсик реалнэ училищым чӀахы илӀэси 6-рэ щеджагъ. Цэй Ибрахымэ ытхыхэрэр 1912-рэ илӀэсым щегъэжагъэу хиутыхэу ыублагъ. Ахэр урысыбзэкӀэ «Мусульманская газета» ыкӀи «Майкопское эхо» къащыхиутыштыгъэх. Адыгэ автоном хэкур загъэпсым, лэнэтӀэ зэфэшхьафхэр

ыгъэцэкӀагъ, адыгэ тхаклохэм яассоциацие исекретарэуи лӀоф ышлагъ.

Цэим илитературнэ творчествэ зыкӀи зэпигъэугъэп: адыгэ прозэм, поэзиэм, анахъэу драматургием илахышлу ахильхъагъ. Пьесэхэу «Къоклас» (адыгабзэкӀэ ыкӀи урысыбзэкӀэ), повестэу «Шхъэ-закъу», рассказэу «Фатмэм игушлуагъу», пьесэу «Фэмый» ытхыгъэх.

Цэир кӀэлэцӀыкӀухэм апайи тхэщтыгъэ: 1935-рэ илӀэсым «ТхыакӀумкӀыхэм ихъадэлус» зыфилорэр тхылъ шхъафэу къыдигъэкӀыгъ. Урыс классикхэм ятхыгъэхэр адыгабзэкӀэ зэридзэкӀыгъэх.

Ибрахымэ адыгэ жэрылӀо лорыуатэм иугъоинкӀэ лӀофышхо ышлагъ. Ащ къыу-гъоигъэ бэдэдэ шӀэныгъэ-ушэтыплэ институтым ифонд хэлъ. Цэим ихъатыркӀэ апэрэ Адыгэ театралнэ техникумыр къызэлуахыгъагъ, ащ ипэцагъ, щыригъаджэщтыгъэх. Адыгэ профессиональнэ сценическэ искусствэм къежъапӀэ фишлыгъ, лъэпкъ искусствэм и хэъоныгъэ инхэр ригъэшлыгъэх. Ежъ зыщымылӀэжъ ыуж «Ытхыгъэмэ ащыщхэр» (1965), «Фатмэм игушлуагъу» (1990), «Избранные произведения» зфилорэр (2000) къыдэкӀыгъэх. 1936-рэ илӀэсым Цэй Ибрахымэ идунай ыхъожьыгъ.

КЛУБЭ Щэбан

Ар Шэуджэн районым ит къуаджэу Хъакурынэхъаблэ шылэ мазэм и 15-м, 1890-рэ илӀэсым къыщыхугъ. Еджэгъэ-гъэсэгъагъ, 1919 – 1928-рэ илӀэсхэм Хъакурынэхъаблэ еджаплэм адыгабзэмкӀэ щыригъеджагъэх. 1925 – 1927-рэ илӀэсхэм Клубэр Петроград бзэшлэныгъэм пылъ семинарием щеджагъ.

Я 20 – 30-рэ илӀэсхэм еджаплэхэм апае тхылъхэм язэхэгъэузон Щэбанэ хэлэжъагъ. «Ныбджэгъу» (Сихъу С. игъусэу), «Хысап тхылъ», «Адыгэ календарь», нэмыкӀхэри. Клубэ Щэбан Краснодар театралнэ техникумым 1933 – 1936-рэ илӀэсхэм, нэужым Москва дэт театралнэ институтым и Адыгэ студие артист хъушт ныбжыкӀэхэр адыгабзэмрэ адыгэ литературэмрэкӀэ

ащыригъеджагъэх. Адыгэ ансамблэм изэхэцӀэкӀэ лӀофышхо ышлагъ. Адыгэ орэдхэр, гуцӀлэхэри мэкъамэхэри ежъ иехэу, бэу ыусыгъэх. Адыгэ профессиональнэ музыкэм икъежъапӀэ щытыгъ, 1938 – 1940-рэ илӀэсхэм Адыгэ шӀэныгъэ-ушэтыплэ институтым шылэжъагъ.

1943-рэ илӀэсым лӀэкӀыб хэгъэгу ифагъ. Хэхэс зэхэу ужи Щэбанэ итхэн-лэжъэн зэпигъэугъэп, тхылъ пчъагъэ

къыдигъэкӀыгъ: «Адыгэ элфыбэ» – Шам, «Гъундж» (усэхэр, поэмэхэр) – Бейрут (1953), «Адыгэ орэдыжъхэр», мыхэм анэмыкӀхэри.

Клубэ Щэбан СССР-м итхаклохэм я Союз ыкӀи СССР-м икомполиторхэм я Союз 1936-рэ илӀэсым къыщегъэжъагъэу ахэтыгъ. 1974-рэ илӀэсым дунаим ехыжыгъ.

Сурэтхэр: «АМ-м» ихъарзынэщ.

Лъэпкъ шэн-хабзэхэр

Адыгэ кушъэр

Сабыим нахъ лъапӀэ унагъомкӀэ щылӀэп. Ащ гушлуагъуи, насыпи, дӀэрмэни, шу-лӀэгъу-гукӀэгъу мыухыжыи унагъом къы-релъхъэ. КъэхъугъаӀэм ыцӀэкӀэ, ижъы-кӀэ лъэпкъым шэнышлу зэрэфэхъугъэу, чыгъ фагъэтӀысхъэщтыгъ. КъэкӀырэм и сабыим ахахъозэ, нэрэ-лӀэрэм заштэ.

Къэбарыр къэлогъошлуми, цыфыр плу-гъошлу дэдэп, ар фэбагъэ, щӀагъэ, гукӀэгъу, гумӀкӀ бэу зыпылъ лӀофышху. Мы пшӀэрылӀ иныр адыгэ унагъо пэпчъ тхӀэшлӀошхъуныгъэ-гуетыныгъэ дахэ ахӀ-лӀэу зэшлуиштыгъ. Шэн-хабзэ дэхабэ сабыим епхыгъэу ялагъ ыкӀи агъэца-кӀэщтыгъ. Сабыир къызэрэхъугъэр апэу унагъом къэзылорэм гушлуапӀэ агу пыкӀэу сыдигъуи ратыштыгъ ыкӀи раты. Адыгэ унагъохэр сабыи бын лужъугъэх, ащ пае гуцӀлэ лые алоу зэхэпхыштыгъэп, къэхъу-рэ нэбгырэ пэпчъ рызыкъ, насып Тхъэм къызэрэфышлыштыр дэгъоу ашӀэщтыгъ. «Бын лужъур насып» джарэу къычӀэкӀын зыкӀалорэр. НэмыкӀ гуцӀлӀэжъ дэгъуби шыл: «Бын зыплурэр бын ыуас», «Быныр лӀэшлу», «Быныр ным ишъуаш», нэмыкӀхэри.

Сабыим лӀэшлугъэ-тынчыгъэ унагъом къызэрэрилъхъэрэм щӀэ хэлъэп, джарэу мо псэ нэф цыкӀум хэти ещӀэфы. Къэ-хъугъаӀэм икӀухъэ-кӀыхъэ игъэкъугъэныр, унагъомкӀэ апэрагъ, сабыир пщым фа-гъадэщтыгъ. Лъэпкъым къыхэкӀыгъэ лӀэпӀасэхэм пхъэ кушъэр ащ фашлыгъ. Ар чыгъ лъэпкъэу зыхашыкӀыштыгъэри, сабыим ичые лӀэшлуным, тынчыным пае пшӀэн фэе псэури, тхылъ мытхыгъэу, ау зэфыралотыкӀыжъэу ялагъ адыгэхэм.

Пхъэ кушъэм сабыим ыпкӀи, ышхъи,

ичъыйи зэкӀэ еухъумэ. КъэхъугъаӀэр апэрэу кушъэм зыщыхапхэрэ мафэр мӀэфӀкӀ лъапӀэу унагъомкӀэ щытыгъ, шынэ фаукӀыштыгъ. Бзылъфыгъэ на-хыжъ лӀухъэу плукӀи шыкӀи зышӀэхэрэм къаджэщтыгъэх, Тхъэм фырагъэлъӀунхэу, ашӀыгъэ мыхъамелэхэм ахагъэлэнхэу къырагъэблагъэщтыгъэх, ежъ сабыи зилэ хъугъэхэм къафаклохэрэри ушӀэгъагъэх,

унагъом ис нахыжъхэм ыкӀи сабыим зэралӀэкӀэу къятэщтыгъэх. Къызэхъа-гъэхэр кушъэм къегъэтӀысӀэкӀыгъэу, къэхъугъаӀэр псэ пытэ, цыфышлу хъу-нэу лъалӀохэзэ, кушъэм хапхэщтыгъ, тхӀэлъӀэу орэд къыфалӀоштыгъ. Ышхъэ дэжъ Къурлан тхылъыжъые е тхӀэпэ тхыгъэ шӀкӀ къуапэ ещӀэкӀыгъэу чӀалъ-хъэщтыгъ. Шур е мышлур къыдалытэзэ,

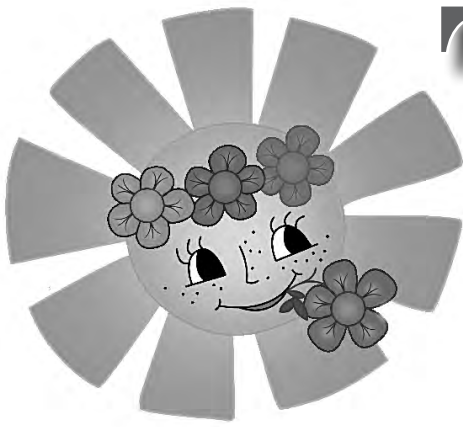
къэхъугъаӀэм ищыгъын цыкӀлӀухэр загы-кӀыхэкӀэ мафэм палъэщтыгъэх, пчыхъэ-шхъапэ зэрэхъоу къырахъажыштыгъэх. Кушъэу сабыир зыхӀэлъыр изакъоу унэм къыранэщтыгъэп, иными, цыкӀлӀуми зы-горэ къыдыранэщтыгъ, ау ащ фэдэ амал щымылӀэмэ, къэмыштӀэным пае пхӀэанкӀы-пхӀэкӀэ къабзэр ышхъэ дэгъэзыгъэу кушъэм раусӀиштыгъ. Адыгэ кушъэр адыгэ сабыим игупсӀэрыплэ тынчыплэ инэу щытыгъ, илӀэсрэ ыкӀи нахыбэрэ ащ шагъэчыештыгъэх. Сабыири нахъ щӀэлыгъэу, илӀэсым къэхъугъэу, гу-щылӀэхэри къыхилӀукӀэу, джэгугъэу, пшъы-гъэу, ежъ-ежъырэу орэд цыкӀлӀу къыз-филожъэ хэгъуальхъэу бэрэ къыхэкӀы-щтыгъ. Кушъэм кӀэлэцӀыкӀлӀум ыпкӀэ ыузенкӀэу, пхъэ кушъэр ащ ипсауныгъэ-кӀэ лӀэзгъу фэхъоу алытэщтыгъ. Непэ адыгэ кушъэр ыпӀэкӀэ фэдэу псэури агъэфедэжъэрэп, ау кушъэкӀэ аплугъэ нэбгырабэм цыф дэхэ дэгъубэ, гъэсэ-гъабэ къызэрэхэкӀыгъэр, адыгэ кушъэр зие лъэпкъым ипкыгъо анахъ лъапӀэу щылӀэныгъэм къызэрэхэнагъэр нафэ.

Непи тӀлӀэх адыгэхэм лӀэпӀасэхэу адыгэ кушъэхэр зышӀыхэрэр, шъыпкӀэ, сабыи пчъагъэм къыщыкӀагъ, ау гугъа-плэ шыл Тхъэм мы лъэныкъори къыри-гъэкъужынышъ, тапӀкӀэ фэдэу адыгэ унагъо пэпчъ сабыи шхы мэкъэ чӀафыр ренэу итынэу. 2024-рэ илӀэсыкӀэр — Унагъом и ИлӀэс. Ащ елытыгъэу плу-ныгъэ-гъэсэныгъэ мэхъанэ зилэ лъэны-къохэм ягугъу къэтшыныр ищыкӀагъ.

НӀкӀубгъор зыгъэхъазырыгъэр
МАМЫРЫКЪО Нуриет.

АР-м и Лъэпкъ музей

Тыгъэнэбзый

ИлъэсыкIэм шукIэ тыщэгугъы

Хабзэ зэрэхуэгъу, цыфхэм ягуапэу илъэсыжъыр агъэкуатэ, гушлэхуэ, нахышлэм паплъэхуэ кыхьэрэ илъэсыкIэм пэгъокIых. Кыхьагъ дахуэ, тынчэу 2024-р, ар высокосн, Блэгъожъым и Илъэс.

Бэрэ тызэжэгъэ ос фыжъ къабзэри шхьамысыхуэ чIым къытырилъхьагъ. Узи бзаджи тимылэу, псауныгъэкIэ, мамырныгъэкIэ, гушлогъуабэкIэ къытэ-тэнэу, тиини тицIыкIуи зэгурьлэхуэ, зэкIэдэлукIыжхуэ, зэфэсакъхуэ шылэнхуэ, ямурадхэр къадэхуэнхуэ афэтэлэ.

ИлъэсыкIэр узэрэфыщытэу, узэрегу-гъурэм фэдэу къыпфыщытыжъыщт алошъ, хэти Iофым тегугъумэ, къытшхьалэ-жъыщт. Джащ фэдэ къабзэу, гукIэгъу—гупыкIыр къытхэщэу, зыр зым фэгумэ-кIэу дэлэмэ, шылэныгъэм фэбагъэр нахъ кыхьэщы хуэщт. «Цыфыр цыфым ищхэпс» пкIэнчъэу алуагъэп ныла?! УзэфэгумэкIыжыныр ыкIи узэдэлэжъы-ныр сыдрэ обществэки анахъ мэхьанэ зил.

КIэлэцIыкIухэр! Еджэным шьузэрегу-гъуштым, шIэныгъэ дэгъухэр шьуилэ зэрэхуэщтым шьупылъ, еджэгъэ-гъэсагъэ шьузыхуэкIэ, шьоры хэгъэгур зыгъэлорышлэщтыр. Ащ паекIэ бэ пшIэн, тхылъы-бэмэ уаджэн, гупшысэкIэ амал гъэнэ-фагъэхэр зэбгъэгъотынхэ фае, еджапIэ лэпчъ ипшъэрылъ шхьалэ а зэкIэми япхыгъ, арышъ, шьуиуни шьушыдалу, еджапIэм кIэлэегъаджэхэм къыщышъуа-лорэ пстэури шьутхьакIумэ ижъугъахъ. Анахъ гухэлъ нэфхэр сабыигом къы-щежъэх, джар шьугу ишъуубыти, шьуи-

цIыкIугъом къыщегъэжъагъэу сэнэхьатэу зафэжъугъас. 2024-рэ илъэсыкIэр мэфэ шьуикIасэми, шэнышIу дэгъухэми шьыпкъэ Тхьэм тфэшI.

Уадыгъу зыолъытэмэ

Цыф лъэпкъыбэу мы дунаим тетхэм, тэ, адыгэхэри, тащыщ. Шьыпкъэ, лъэп-кыр охтэ хуэгъэ-шлагъэхэм къахэкIэу итэкъухагъэ хуэгъэ, ау сыдэу пшIына?!

Непэ республикэ тилэ хуэгъу тэпсэу, шылэныгъэ лъэныкъуабэмкIэ гъэзагъэу мафэ къэс ащ лъэбэкъукIэхэр ешIых.

Анахъ мэхьанэ зилэр цыфыкIэм — кIэлэцIыкIухэм, ныхъжыкIэхэм плуныгъэ—гъэсэныгъэ тэрэз ягъэгъотыгъэныр, къызхэкIыгъэхэ лъэпкъыр агъэлъапIэу, шэнышIухэр зэрэхуэу, тиадыгъэ хабзэ тетэу хэти ыгукIэ шIоигъо мурадхэр пхырищынхэр ары. Джащ пае уиакъыл хэбгъахуэу, къабзэу уиныдэлъфыбзэкIэ угушылэу, цыфыгъэнчъагъэ къыпхэмфэу упсэуным мэхьанэшхо ил.

УсакIоу **КЪУЕКЪО Налбий** кылуагъ:
Адыгэ хабзэм къекIурэп: Нахы-жъым илъэлу умыгъэцэкIэныр.

Егъэзыгъэм Iунылгъу уфэмыхуэныр.
Нахыжъым кыIорэм уемыдэлуныр,
бгъэсэжъыныр.

Джы зы адыгэ усэ тхыпхъэ теджэн, зэдгъэшIэн:

Цыгъо джан

Сабый цыкIур ятэ фэдэу,
Фэдэ дэдэшъ,
Цыгъо джанэр фэдгъэстын,
Тым иджанэ къыщытхын,
Зэпрыдгъазэу, зэдгъэзэкIэу,
Заулэрэ къетхьакIын.
ТIо тыбзын, щэ тыбзэнышъ,
Сабый джанэ хэтшIыкIын.
ТикIалэ шIэхуэ кIонэу фежъэщт,
ЛъапцIэу ар мыжъом тедгъэуцошт.
Лъакъор пкъыен, лъэгур пытэн,
Къэхъумэ, сьд гъогуи цымыщынэн.

Дамир и ИлъэсыкI

(Рассказ)

ПIэ шыгъэ фабэм шычъыештыгъэ шъэожъыр къы-фалопшыгъэм фэдэу къызщыпкIыгъ: чэщ гъон-чэджджэнэ зэпылър зэрэщыгъэу, хэти сыди шло-мылофыхуэ, нэрэ-Iэрэм пхъэнтIэкIу шхьако лъхьанчэр ышти, псынIкIэу унэгупэ шхьангъупчъэ лъапсэм ыгъэуцуи, теуцуагъ — джы сабыим щагум ыкIи дунаим язытет къыльэгъугъ.

Къесы, къесы шъабэу, рэхьатэу, фыжъыбзэу; умышIэмэ, Iудэнэ пхъэтет фыжъыр зыгорэм ылыгъэу къытырищырэм фэд. Дамир гушлор ынэгу кIэфэжъырэп, мэфэ хьырахышъэр дэхэ дэд. Инанэ, зэрихабзэу, жы пси къымыщэу, ыкIыб къэгъэзагъэу цыуанышхом зы-горэ щегъэлыбжъэ...

— Нана, нан (етIанэ нахъ еубзэу), Нандыш! Моу зэ къакIоба, сыкъэтэджыжыгъи сэ, сыуикIэлэхъужба?!

— елошъ, еупчIы.

— А сыпсэ закъу!.. — НандышIи убзэ Iуп... Къор-рэлъф цыкIур алуагъэмэ, зилэжъырэп.

— Зысфэлэнышъ, сикIыщт сэ, — гузажъоу мэлэчъ—лъачъэ шъэожъыр, чэтыу дахуэ Нагъо зилъэгъукIэ, блэкIын ымылэкIэу, къызэрелъэшъуллэшъ, зэ-пэбэухьажы кIэлэцIыкIу емышIэ-шIумышIэм.

Нандышъэ мэгумэкIы «ыц зэкIэ къыпIохъэ, сикIэ-лэхъужъ» елошъ. ЕтIанэ къеупчIы сабыим:

— А Дамир! Хэтэ адэ мы унэм исхэм ащыщэу анахъ шлу плъэгъурэр? ДжырэкIэ ар къылоным зи кIын хэ-лъэп: «Оры!» кыригъэкIэу, инанэ Iапэ кыфишIызэ къечъалэ, ылъэкъуитIу шлуеубытыкIы. Чэтыу гъэшIуа-гъэри «сэры!» ылоу къахэуцо. Нандышъэ чэтыу м фэешхоп: «Моу слъэгу укычIэмьуцу ори, сытебдзэнышъ, шхъухъэ горэ къысэпхыщт», — мэгумэкIы.

Илъэси 4-м ит Дамир щагум икIын мурад илэу етIупшыгъэу зефапэ, гъончэджджанэхэр ямылпыхуэ псынIкIэу зыщилъэшъуагъэх нэрэ-Iэрэм, ипало тыдэ цыла? Пымылэ шлагъоу, Нандышъэ ицы шхьатехъо цыкIоу шхьантэм телъыр къытырилъэшъуи зытыри-

хуагъ: мо кIэлэ нэлIэпщ шхьац-тыргъо фыжъ цыкIум ар къызэрекIурэр!

— Сэмыгъэлъэгъу, сурэт! — ылозэ, зэлыутэу мэхъы нэнэжъыр.

Ежъ Дамир цыкIуми, сэмэркъэур ешIэ: — Сыда, сыкъэпшIэжыгъэба, нан? — гушIозэ къыкIэрылъэда-гъэу къеупчIы.

— А силал! Хъау, укъэсшIэжыгъ, ау о укIэлэ цы-кIушъ, уипало пшыгъын фае, — ело, ипало къыфиштэзэ.

ТIури зэрэгъэхых ашIошIызэ, хьакIэхэри зэ-тешIэжъэу къафэкIуагъэх. Дамир ятэшыпхуэитIур, шыкур, зэкIэ шлу зэрэлъэгъух, алэ зэкIэдзагъ. Дамир дунаир идунай, дэпкIае, къепкIэхы: «Непэ Новый год!»

ело. Щытхэр къыщыгъэутагъэх, «Новый год зэпытына, текIыгъэба?» ало. Ежъ Дамир ар афиштэрэп, шхьан-гъупчъэмкIэ Iапэ ышIызэ, «Шьулъэгъурэба, мор?»

ылозэ, ос фыжъыбзэу къесырэр, зэпымыоу шьошэ фыжъыбзэр чIым къыщызылърэр арегъэлъэгъу. «Джа-ры Новый годыр!» ело, икIынэу пчъэмкIэ макIо, ау ятэшыпхуэитIум ыкIи и Нандышъэ ерагъэу къагъэуцу:

Нандышъэ тхьачэт лэпсэу фыгъэуцугъэм рыгъэшъон игухэлъ, Заремэрэ Бэлэрэ ашнахыкIэ цыкIу къыфа-щэфыгъэ машинэ джэголъэ дахэхэр къыдахых...

Ежъ шъэожъыр, ылэ цыкIухэр ыпчанэ ригъэуцуа-гъэу, ятэ зэришIэу, къяупчIы: «Сыда джы сшIэщтыр, сикIышIта е джэгуалъэхэм сяплъышIта?»

Автомобиль дэхэхор, къечъэкIырэ мэшIокур зельэгъухэм, мышъэ шъэбэ дахуэ къашъорэри ахэтэу, осэу зыпылтыгъэри, нэмыкI пстэури шхьащыщи, джэхэщы алырэгъушхом джэгуныр щыригъэжъагъ. Заулэ тешIагъэу зэкIэутыгъэу Iанэм къыIутысхьагъ, инымэ афэдэу къело: «Сыдэу мэфэки дэгъуа Новый годыр!»

Лэпсыми ешъуи, лыри тыришхыхьажыгъ, кIэлэшлу, цыфышлу Тхьэм ешI. Мэшэлахъ! «Сабыйхэр цыIэкIэ дахэ кыхьэхъухагъэх, зыфаер ямаф, Тхьэм псауныгъэрэ мамырныгъэрэ къытитынкIэ телъэлэу», — язэрэгъэлэуагъ.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр
МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Сурэтхэр: Iэшъынэ Аслъан.

Самбо

Тыгужь Тимуррэ Хьакъуй Амиррэ ядышьэ медальхэр

Нижегородскэ хэкум ит кьалэу Кстово самбэмклэ и Дунэе академие шылэ мазэм и 17-м щегъэжъагъэу и 20-м нэс зэнэкьокъухэр щэклох.

Урысыем ипервенствэ хэлажьэхэрэр зыныбжь илээс 24-м емыхугъэ спортсменхэр ары. Тикъэралыгъо исамбист анахь лъэшхэм мы мафэхэм заушэты.

Адыгеим иллыкълэхэм апэрэ мафэм дышъэ медалитлу къахыгъ: килограмм 53-рэ къэзыщэчыхэрэм якуп хэт Тыгужь Тимуррэ килограмм 71-рэ къэзыщэчыхэрэм якуп цыбэнэрэ Хьакъуй Амиррэ. Тиспортсменхэм ятренирэх Делэкъо Адам, Хьабэху Адам ыкли Гьомлэшк Алий.

Гъэхъэгъэшхо зышыгъэ тиспортсменхэр Урысыем ихэшыпыкыгъэ командэ хэхагъэх ыкли БРИКС-м иджэгунхэу мэкьюгъум и

12 — 16-м Казань щыкълэштхэм ахэлэжьэнхэ амал ялэ хьугъэ.

Тыгужь Тимур, Хьакъуй Амир, ахэр зы-

гъасэхэрэм тафэгущо, тапэкли гъэхъэгъэшхэр ашлынхэу, джыри нахь лъэгэплэ инхэм анэсынхэу афэтэлэ.

Зэнэкьокъу зэхашагъ

Псауныгъэр гъэнытэгъэным фытегъэпсыхъгъэ Иофшлэныр анахь дэгъоу зыщызэхашэрэ муниципальнэ образованиехэр гъэунэфыгъэнхэмклэ япллэнэрэ республикэ зэнэкьокъу Мыекъуапэ щыкълуагъ.

Адыгеим икьалэхэр ыкли ирайонхэр зэклэ ащ хэлэжьагъэх. 2023-рэ илээсым мы лъэныкъомклэ Иофэу ашлагъэм, япшэрылхэр зэрэзэшлуахыгъэм афэгъэхьыгъэ докладхэр къашыгъэх, лъэтегъэуцохэр зэхашагъэх.

Илофшлэн анахь дэгъоу ыгъэцэклагъэу кьахагъэщыгъ Мыекъуапэ физическэ культурэмклэ ыкли спортымклэ и Комитет. Ащ итхьаматэу Дмитрий Щербаневым кьызэрилуагъэмклэ, мыщ фэдэ зэфэхьысыжь дэгъу ялэнымклэ зишлуагъэ кьэклуагъэр тренерхэм, физическэ культурэмклэ клэлэгъаджэхэм, нэмыкълхэм ялэ зэхэлъэу зэрэздэлэжьагъэхэр ары.

Ятлонэрэ чыплэр Красногвардейскэ районым ыхыгъ, Адыгэкъалэ яцэнэрэ хьугъэ. Хагъэунэфыкырэ чыплэхэр кьыдзыыхыгъэхэм кубокхэр, дипломхэр ыкли медальхэр афэгъэшшоагъэх.

Агъэмысагъ

Интернетым инэклубъохэмклэ террористическэ нэшанэ зилэ Иофыгъохэм зэрахэлэжьагъэм фэш! Адыгеим щыщ хульфыгъэм кьыфызэлъахыгъэ уголовнэ Иофым хэплъагъэх. Унашъоу ашыгъэм кьуачлэ илэ хьугъэ.

Щынгъончъэнымклэ федеральнэ кьулыкьум илофышлэхэм оперативнэ-лтыхъун Иофхьабзэу зэхашагъэхэм къаклэлыкълэу зэрагъэунэфыгъэмклэ, Кошхъэблэ районым щыпсэурэ илээс 40 зыныбжь Р. А. Зыхъэм

социальнэ хьытыумклэ дунэе террористическэ организациеу «Ислъам кьэралыгъор» зыфилорэм (Урысыем щигъэзыягъ) илофшлэн дыригъэштагъ ыкли хэбзэухъумэкло кьулыкьухэм ялофышлэхэу ислъам диныр зымы-

лэжьыхэрэм террористическэ ыкли экстремистскэ нэшанэ зилэ бзэдэжшлагъэ адызэрахъанэу быслымэнхэм къяджагъ.

Щынгъончъэнымклэ федеральнэ кьулыкьум кьыугъоигъэ материалхэмклэ Р. А. Зыхъэм ылъэныкъоклэ уголовнэ Иофэу кьызэлъахыгъэр зэхашыгъ.

Кьыблэ шьольыр дзэ хьыкумым иунашъоклэ Р. А. Зыхъэр агъэмысагъ ыкли тазырэу сомэ мин 800 тыралъхьагъ. Джащ фэдэу илээси 2-рэ мэзи 6-рэ плалъэклэ Интернетым нэклубъохэр кьыщызэлъуихын фимытэу унашъо фашыгъ.

Унашъом кьуачлэ илэ хьугъэ.

Щынгъончъэнымклэ федеральнэ кьулыкьум ипресс-кьулыкьу

Зэхэзышагъэр ыкли кьыдзыгъэкьырэр:
АР-м лъэпкь Иофхэмклэ, Ізкълэб кьэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмклэ ыкли кьэбар жьугъэм иамалхэмклэ и Комитет
Адресыр:
385000
кь. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщылэр:
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм кьаихырэ А4-клэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэклэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цыкълунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэклэгъэкълэжьыхь.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:
УФ-м хэутын Иофхэмклэ, телерадиокъэтынхэмклэ ыкли зэлъыгъыкълэ амалхэмклэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэорышлэп, зэраушыхьатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
АО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкълэмклэ пчъагъэр
4190
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 80

Хэутыным узщыкълэштхэнэу щыт уахъэр
Сыхьатыр
18.00
Зыщыкълэштхэгъэхэу уахъэр
Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьалэр
Мэщлэкъо С. А.

Редактор шъхьалэм игуадзэр
Тэу З. Дз.

Пшъэдэжкыжь зыхьырэ секретарыр
Жакълэмыкьо А. З.